

однорідній групі підприємств може бути стратегія претендента на лідерство у власних нішах. При цьому підприємства мають оптимізувати виробництва, вдосконалювати технологію і проводити агресивну маркетингову політику з метою усунення конкурентів і завоювання лідерства на ринку.

3. Представлені розрахунки за методом SPACE-аналізу і приведені основні значення для різних стратегічних зон для однорідної групи підприємств. Підтверджена однорідність підприємств за маркетинговими стратегіями, що було оцінено за методом SPACE-аналізу в різних стратегічних зонах.

4. Представлені основні господарські підрозділи обраної групи підприємств, їх конкуренти в полі ринкових відносин та основні конкуренти, що обрані за найбільшою ринковою часткою. Представлена порівняльна характеристика фірм-конкурентів для всіх підрозділів кожного підприємства з однорідної групи за такими показниками, як стандартизація якості продукції, потужності виробництва та його основних характеристик, розподілу сировинної зони, розподілу

ринків збуту, наявність асортименту продукції, доставки та цінової політики.

У цілому можна зробити висновок, що підтверджена однорідність обраної групи з чотирьох підприємств за маркетинговими стратегіями. Перед цими підприємствами стоїть завдання необхідності виділення фінансових коштів для певних підрозділів підприємств для інтенсифікації маркетингових зусиль з метою підвищення їх ринкових часток.

Список використаних джерел

1. Карлоф Б. Деловая стратегия / Б. Карлоф; пер. с англ. – М.: Экономика, 1991. – 239 с.
2. Кревенс Дэвид В. Стратегический маркетинг. – 6-е изд.: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. – 455 с.
3. Robinson R. Strategic Management / Robinson R.: Formulation, Implementation and Control. – Boston, 1991. – 590 p.
4. Tuominen K Managing Change: Practical Strategies for Competitive Advantage. – Milwaukee, Wisconsin: ASQ Quality Press, 2000.

Н.В. СТОРОЖУК,
аспірант, КНУБА

Шляхи вдосконалення економічного механізму забезпечення сталого розвитку в системі управління підприємством

У статті розглянута проблема ролі економічної діагностики в діяльності будівельного підприємства, цільове оцінювання його стану, тенденцій та перспектив розвитку на основі системи показників забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Ключові слова: будівельне підприємство, економічна діагностика, управлінські рішення.

В статье рассмотрена проблема роли экономической диагностики в деятельности строительного предприятия, целевое оценивание его состояния, тенденций и перспектив развития на основе системы показателей обеспечения принятия обоснованных управленческих решений.

Ключевые слова: строительное предприятие, экономическая диагностика, управленческие решения.

The paper considers the problem of the role of economic activity in the diagnosis of building businesses, targeted evaluation of its status, trends and prospects based on the scorecard of making sound management decisions.

Keywords: construction enterprise, the economic diagnosis, management decisions.

Постановка проблеми. Ситуація, в якій сьогодні доводиться здійснювати господарську діяльність підприємствам будь-якої форми власності і галузевої приналежності, є нестабільною, непрогнозованою і не позбавленою впливу несприятливих зовнішніх чинників. У цих умовах економічна діагностика діяльності підприємства передбачає цільове оцінювання його стану, тенденцій та перспектив розвитку на основі системи показників з метою інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на усунення проблемних моментів та слабких аспектів організації чи використання можливостей і сильних позицій підприємства.

Метою статті є розробка нових шляхів вибору бізнес-індикаторів під час здійснення цільової діагностики фінансового стану та економічного потенціалу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи проблему сталого розвитку підприємства, необхідно відзначити, що підприємства як складні соціально-економічні системи характеризуються значною кількістю взаємодіючих елементів, різномірністю процесів їх взаємодії та підвладністю законам і дії об'єктивних законів організації. Сталий розвиток – це спрямований рух з урахуванням обмежень, що

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

накладає зовнішнє оточення і потенціал підприємства. Ці обмеження визначають гармонійний симбіоз розвитку підприємства і навколишнього середовища, тому критерієм такого розвитку мають бути показники локальних потенціалів підприємства, значення яких надалі мають бути вищими, аніж сьогодні.

Під потенціалом сталого розвитку розуміємо сукупність ресурсів і можливостей, що дозволяють забезпечити збалансований еколого-соціально-економічний розвиток підприємства. Таким чином, формування потенціалу сталого розвитку підприємства має передбачати здатність до саморозвитку і прогресу підприємства, тобто забезпечення сталого зростання виробництва, створення надійних умов і гарантій для суб'єктів господарювання, створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій; раціональне використання природних ресурсів і збереження екологічної рівноваги в регіоні; стабільне підвищення якості життя. Діагностика передбачає виявлення диспропорцій, деформацій і недоліків у соціально-економічному розвитку. Через це діагностика має бути інструментом для підприємств щодо вироблення стратегії розвитку з метою збалансованого функціонування його економічної, екологічної та соціальної підсистем. Незаплановані деформації в процесі функціонування та розвитку будь-якої з підсистем призводять до втрати стійкості всієї системи. Особливо небажаною є втрата стійкості функціонування підприємствами, на ефективності роботи яких базується стратегія сталого еколого-економічного розвитку України. Практика засвідчує, що підприємства не можуть впливати на ті фактори, які стосуються макроекономіки. В цих умовах основні джерела забезпечення сталого розвитку лежать у сфері мікроекономіки, тобто всередині самих підприємств. Саме тому важливо вміти своєчасно і достовірно діагностувати ознаки можливого нестійкого стану та визначати шляхи вдосконалення економічного механізму забезпечення сталого розвитку в системі управління підприємством.

Аналіз теоретичних підходів щодо інтерпретації поняття «сталий розвиток» засвідчує наявність певних суперечностей у визначенні його сутності на макро- та мікрорівні. Трактуювання сталого розвитку на макрорівні передбачає необхідність збалансування економічних, екологічних та соціальних інтересів теперішніх та майбутніх поколінь шляхом створення соціально-орієнтованої економіки, що спирається на раціональне використання природних ресурсів та охорону навколишнього середовища. На мікрорівні сталий розвиток частіше ототожнюється зі стабільним економічним розвитком та стійким фінансовим станом. Тобто ігноруються екологічні та соціальні наслідки виробничої діяльності, що порушує змістовну сутність сталого розвитку, рамки якого окреслено визначеною у всьому світі концепцією. Такий підхід не тільки призводить до постійного збільшення антропогенного забруднення, а й гальмує економічний розвиток самого підприємства. Тому під сталим розвитком підприємства пропонується розу-

міти такий розвиток, при якому поліпшення його економічних показників не погіршує екологічних показників, а навпаки, забезпечує збалансованість досягнення еколого-економічних цілей та гарантує соціальну гармонію.

З позиції забезпечення сталого розвитку має значущість, стійкість виробничої, фінансової, техніко-технологічної та екологічної підсистем підприємства. Економічний механізм, що забезпечить сталий розвиток підприємств, буде забезпечувати сталий розвиток і систем вищого рівня: галузі, регіону, країни тощо. Будучи основною ланкою господарського комплексу, підприємство концентрує в собі всі ресурси виробництва. У зв'язку з цим об'єктивна оцінка можливостей підприємств, а також параметрів і характеристик їх еколого-економічного потенціалу мають дуже велике значення для ухвалення рішень. Максимально об'єктивну оцінку потенціалу можна отримати саме в ході економічної діагностики.

Усю сукупність рішень, які приймаються на підприємстві, поділяють на два види – тактичні рішення, націлені на використання наявного економічного потенціалу в теперішньому, і стратегічні, які стосуються процесів поповнення, створення економічного потенціалу та відповідають вимогам безпеки системи і лежать в основі стратегії підприємства. Така сукупність стратегічних рішень у розрізі характеру реагування на зміни факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства дістала назву «стратегія економічної безпеки», яка складається з двох основних елементів – групи стратегій підтримки економічної безпеки (стратегії усунення існуючих загроз, запобігання можливим загрозам, компенсації збитку) та групи стратегій відновлення економічної безпеки (стратегії збільшення прибутків, зниження витрат, продажу активів, комплексна стратегія відновлення).

До основних функціональних цілей економічної безпеки підприємства відносять:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності, досягнення високої конкурентоспроможності суб'єкта господарювання;
- досягнення ефективності менеджменту, оптимальної організаційної структури управління підприємством;
- мінімізацію руйнівної дії результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища;
- якісну правову захищеність усіх аспектів діяльності підприємства;
- забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці, досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів і відділів організації;
- ефективну організацію безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Оскільки економічна безпека підприємства має прямий причинно-наслідковий зв'язок із системою та результатами стратегічного планування розвитку, найважливішим етапом її забезпечення є прогнозування факторів впливу та показників економічної безпеки. Розробка стратегічного

плану має проводитися з урахуванням цілей виробництва, засобів і можливостей їхнього досягнення, конкурентного середовища, умов господарювання.

Стратегічний план економічної безпеки має включати:

– характеристику зовнішніх і внутрішніх загроз економічної безпеки підприємства;

– визначення та моніторинг факторів, що зміцнюють або руйнують стійкість соціально-економічного та фінансового станів на коротко- й середньострокову перспективу. Одна з цілей моніторингу економічної безпеки підприємства – це діагностика його стану на основі системи показників, що враховують специфічні галузеві особливості, найбільш характерні для даного підприємства, які мають для нього важливе стратегічне значення;

– визначення критеріїв і показників, що характеризують інтереси підприємства та відповідають вимогам його економічної безпеки. Система критеріїв і показників фактичного стану складається підприємствами самостійно, з урахуванням конкретних умов роботи;

– розробку економічної політики, що включає механізми обліку факторів, що впливають на стан економічної безпеки;

– напрями діяльності підприємства по реалізації стратегії [3].

Забезпечення високого рівня потенціалу сталого розвитку залежить також від організаційних напрямів: чіткої цінової політики; ефективного управління грошовими потоками; ефективною торговельною і збутовою політики; якісної, конкурентної продукції; сертифікації та стандартизації товарів та виробництва; оновлення основних промислово-виробничих фондів підприємства; впровадження прогресивних технологій та оптимізації виробничих процесів; екологізації виробничого процесу; мінімізації витрат виробництва; концентра-

ції ресурсів у пріоритетних напрямках; підготовка і підвищення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу; вдосконалення організаційної культури підприємства; підвищення іміджу підприємства.

Висновки

Економічна діагностика як найважливіша складова економічного механізму забезпечення сталого розвитку в системі управління підприємством має бути багатопараметричною, обґрунтованою і достовірною процедурою, оскільки від неї залежить подальший вибір стратегії розвитку. Будь-який помилково визначений стан може звести нанівець зусилля підприємства на ринку в пошуку стабільності або кращих перспектив. Таким чином, формування потенціалу сталого розвитку підприємства має передбачати здатність до саморозвитку і прогресу підприємства, тобто забезпечення сталого зростання виробництва, створення надійних умов і гарантій для суб'єктів господарювання, створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій.

Список використаних джерел

1. Попкова Л.В., Яременко А.А. Економічна діагностика, як інструмент виявлення виробничих резервів // Журнал «Економічний простір». – 2011. – №2. – С. 118–123.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 304 с.
3. Перетятко А.Ю., Таряник О.М. Сучасні підходи до оцінки фінансово-господарської діяльності як основи ефективного управління підприємством // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – №11. – С. 19–22.
4. Матвійчик А. Діагностика банкрутства підприємств // Економіка України. – 2011. – №4. – С. 20–28.

О.А. СТАРОВОЙТЕНКО,
к.т.н., професор, МФПУ «Синергія»

Функціональна підсистема управління туризмом у структурі Національної грид-системи України

Визначені підходи до реалізації функціональної підсистеми туризму в структурі Національної грид-системи України. Запропонована концепція розвитку туризму, заснована на нових принципах реалізації точок зростання економіки, представлених у вигляді відповідних соціально-економічних процесів.

Ключові слова: Національна грид-система, функціональна підсистема туризму, вимоги до створення туристських систем, організаційне, інформаційне, економічне, програмне і логістичне забезпечення туристських систем.

Определены подходы к реализации функциональной подсистемы туризма в структуре Национальной грид-системы Украины. Предложенная концепция развития туризма основана на новых принципах реализации точек роста экономики, представленных в виде соответствующих социально-экономических процессов.

Ключевые слова: Национальная грид-система, функциональная подсистема туризма, требования к созданию туристических систем, организационное, информационное, экономическое, программное и логистическое обеспечение туристических систем.